

Тетяна СКОРОХОД

*аспірант кафедри
видавничої справи та редагування
НТУУ «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

Науковий керівник –

Лідія СМОЛА

*доктор політичних наук,
професор кафедри
видавничої справи та редагування
НТУУ «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

УДК 047.1 : 070.19

МОДЕЛІ НАПИСАННЯ НОВИН ДЛЯ СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

Здійснено моніторинг та проаналізовано студентські видання щодо схем структурування новин. З'ясовано моделі написання новин авторами студентської періодики. Встановлено, що типовими моделями побудови новин у студентських виданнях є «перевернута піраміда», «принцип ромба або діаманта», «згідно з теорією Мінто», «принцип шашлику», «принцип Ньюсвіка», ОДП (обмеження / дія / пропозиція), PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook» («зірка – ланцюжок – гачок»).

Визначено функціональні можливості моделей написання новин. Зокрема, модель «перевернута піраміда» дозволяє подавати новини із розстановкою фактів у порядку зниження їхньої значущості, від найважливіших до менш значущих; подавати на початку новини відповіді на найсуттєвіші запитання. Модель побудови новин згідно з теорією Мінто дає змогу систематизувати великі обсяги інформації, логічно вибудувати систему аргументації, структурувати новини з урахуванням логіки розкриття запитань, що викладаються послідовно. Подати певну замальовку із життя, розглянути точки зору сторін конфлікту або експертів дозволяє принцип Ньюсвіка (Newsweek), а відповіді на запитання «до чого це може призвести?» дозволяє новина, написана за принципом ромба або діаманта. Максимальне розкриття теми новини завдяки наведенню фактів, аргументів, цифр та результатів досліджень можливе в новинах, написаних за «принципом шашлику».

***Ключові слова:** структура новин, студентська періодика, перевернута піраміда, принцип ромба, теорія Мінто, ОДП, PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook».*

Вступ. Успішність впливу на читацьку аудиторію та ефективність донесення до неї новинних повідомлень залежить від способу структурування журналістських матеріалів. Автор має вміти визначати основну ідею свого повідомлення, чітко продумувати його основні структурні елементи, скласти сторігелінговий план. Зокрема, під час написання новини автор має врахувати такі структурні елементи: лід (перший абзац, почин, короткий виклад журналістського матеріалу, що розміщується після

заголовка й перед основним текстом), награф (абзац після ліду, який узагальнює зміст та пояснює важливість обраної теми чи інформаційного приводу), кікер (кінцівка, у якій резюмується найважливіше).

Оптимальної структури новин не існує. Спосіб та принцип, за якими структурувати повідомлення, автор обирає індивідуально. Проте універсальною вимогою до структури новин є правило подати інформацію для читача лаконічно й зрозуміло, не перевантаживши його додатковими відомостями. Новина має бути читабельною та легкою для сприймання, у ній має бути максимум інформації при мінімумі слів.

Тема щодо особливостей структурування новинних повідомлень є **актуальною**. Автори прагнуть дізнатися та застосовувати у власній практиці алгоритми створення новин, які б ефективно впливали на читача та були ним прочитані. Порядок розміщення структурних елементів у новині має значення, адже одним читачам подобається новина, яка розпочинається життєвою історією, постановкою проблеми, а іншим – чітка відповідь на питання «хто?, що?, коли? де? зробив, яким способом?». Крім цього, модель написання новини залежить від наявності в ній коментарів експертів, цитованих точок зору або позицій сторін конфлікту описуваної події; наведення цифр, даних, результатів досліджень; певних закликів до дії або висловлення пропозицій щодо вирішення проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема з'ясування специфіки структурування новин розглядалася дослідниками на прикладі сучасних українських інтернет-видань (Л. Конюхова «Особливості структури новин інтернет-видань»), українських інтернет-ЗМІ (І. Тонкіх «Специфіка подання новин в українських інтернет-ЗМІ»), мережевих видань (Л. Дускаєва «Мовна структура новинних текстів мережевих видань»), радіо і телебачення (О. Мелещенко «Альтернативна структура новини для радіо і телебачення»), рекламних текстів (О. Арешенкова «Рекламний текст як функціональний різновид мовлення»), друкованих і електронних інтернет-ЗМІ (В. Костюк, Я. Мостова «Побудова журналістського твору в друкованому та інтернет-ЗМІ: теоретичний аспект»). Не дослідженим нині аспектом є особливості структури новин у студентській періодиці.

Мета статті – з'ясувати моделі побудови новин у студентських виданнях. Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**: здійснити моніторинг сучасної студентської періодици, проаналізувати й узагальнити найбільш використовувані авторами схеми структурування новин, визначити функціональні можливості моделей написання новин.

Для моніторингу та аналізу обрано студентське онлайн-видання про освіту, студентське життя та можливості для молоді «Студвей» (Studway).

Виклад результатів дослідження. Моніторинг й аналіз обраного студентського видання засвідчив, що типовими моделями побудови новин для авторів є «перевернута піраміда», «принцип ромба», «згідно з теорією Мінто», «принцип шашлику», «принцип Ньюсвіка», ОДП (обмеження / дія / пропозиція), PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook» («зірка – ланцюжок – гачок»).

Текст новин за моделлю **«перевернута піраміда»** побудований так, що факти розтавлені в порядку зниження значущості, від найважливіших до менш значущих. Читач спочатку отримує відповіді на найсуттєвіші питання: хто?, що зробив? коли й де?, яким способом?, а потім отримує супровідну інформацію – дізнається про додаткові аспекти зазначеної проблеми чи події. Така структура «допомагає розгорнути зміст заголовка, передати повідомлення найбільш швидко й ефективно» [2, с. 131]. Цю модель автори студентської періодици застосовують найчастіше. Відтак значна частка новин онлайн-видання про освіту «Студвей» має саме цю структуру. Наприклад, новина *«Индик поїхав в Атени: Кабмін схвалив новий Український правопис»* (22.05.2019). Спочатку читач отримав відповіді на найсуттєвіші запитання: (хто?) *«Кабінет Міністрів України (що зробив?) схвалив Український правопис у новій редакції, розроблений Українською національною комісією з питань правопису»*. Далі – додаткові аспекти із

зазначеної теми, відповідь на запитання «з якою метою?»: *«Рішення ухвалили, щоб забезпечити конституційні положення про державний статус української мови та уніфікувати вживання правописних норм»* та безпосередньо положення нового правопису: *«Відтепер пропонують писати «нів» з іменниками окремо, якщо йдеться про половину. Наприклад, «нів Києва», «нів хліба», «нів огірка». Також можна використовувати букву «т» замість «ф» у словах грецького походження: катедра, мітологія, Атени. А ще можна буде вживати «и» на початку слова перед приголосними: индик чи ирод».*

Систематизувати великі обсяги інформації, логічно вибудовувати систему аргументації дає змогу **модель побудови новин згідно з теорією Мінто**. Інформація подається за принципом піраміди, кожний елемент якої – ідея, твердження, що невідоме читачеві, – породжує у його уяві логічне запитання «чому?, як?, з якою метою було це сказано?». Відповідь на це запитання має бути нижче. Така структура робить повідомлення максимально доступним для розуміння, адже ідеї викладаються в оптимальному для сприйняття порядку. «Піраміда Мінто дозволяє побудувати новини з урахуванням логіки розкриття питань, що викладаються послідовно, виділити головні думки й положення, підкреслити висновки» [1, с. 32].

До прикладу новина *«Українська науковиця здобула премію з фізики у Швейцарії»* (28.05.2019). Основний зміст новини в тому, що *«українська вчена Леся Щуцька отримала у Швейцарії премію Європейського Фізичного товариства EPS за видатну роботу в галузі фізики частинок та астрофізики частинок»*. Автор розкриває цю новину за допомогою піраміди пов'язаних між собою логічних тверджень.

Перше твердження, яке невідоме й подане читачеві, – про те, що *«Щуцька – всесвітньо відома й інноваційна молода вчена»*. За логікою розкриття ідеї новини, з'ясування аспекту інноваційності молодої вченої далі подано ще одне нове для читача твердження: *«Її дослідження фокусуються на пошуку фізичних явищ, що виходять за рамки стандартної моделі фізики частинок»*. Далі – ще один невідомий факт: *«Європейське Фізичне товариство присудило науковиці нагороду за видатний внесок у експериментальну діяльність у галузі фізики елементарних частинок, починаючи від проектування та моделювання нових експериментів, операцій з тест-променями й аналізу до аналізу даних та їх остаточних теоретичних інтерпретацій»*. Кінцівка новини теж подає невідомий факт, який стосується сфери діяльності вченої: *«Наразі науковиця керує лабораторією фізики високих енергій у Федеральній політехнічній школі Лозанни»*. Таким чином, за допомогою низки послідовно розміщених фактів-тверджень читачеві передано основний зміст новини про отримання премії українською вченою та розкрито основну ідею новини – презентувати феномен інноваційної роботи вченої в галузі астрофізики частинок.

Тексти авторів, побудовані за **принципом ромба або діаманта**, покликані відповісти на запитання «що це може дати?, до чого це може призвести?, хто від цього виграє (програє)?». Як правило, такі новини починаються із повідомлення, життєвої історії, випадку, що стали причиною для написання матеріалу, а далі – перехід до основної інформації, проблеми, якій присвячений матеріал. Новина *«У Великій Британії за останні роки в школах зменшили перерви»* (10.05.2019) розпочинається із повідомлення: *«протягом останніх 20 років у Великій Британії перерви скоротилися до 45-65 хвилин на тиждень»*. Далі – підведення до причин, що зумовили написання цього матеріалу: *«У британському уряді зазначили, що надали закладам освіти автономію для ухвалення рішень про тривалість навчального дня. Учні скаржаться, що їм не вистачає часу на відпочинок, обід і спілкування. За словами школярів, перерви взагалі можуть бути відсутніми через погану поведінку однокласників»*. Відповідь на запитання «до чого це може призвести?» подана із підтвердженнями, результатами досліджень науковців: *«Науковці виявили, що тільки в 15 % учнів молодших класів є післяобідня перерва. У 1995 році вона була у 13 % учнів середньої школи, а до 2017 року їх кількість скоротилася до 1 %. Крім того, у 2017 році в 82 % шкіл діти мають менше*

55 хвилин на обід. У 1995 році таке практикували 30 % закладів освіти. Також майже в 60 % шкіл вчителі можуть позбавити учнів перерви, якщо в класі хтось погано поведився чи вони не виконали завдання». Наслідками зменшення тривалості перерви стало те, що «учні почали менше спілкуватися одне з одним після занять і ходити до друзів у гості. Також британські діти більше, ніж у 2006 році, проводять час із відеоіграми й перед телевізором. Дослідники підкреслили, що школа стає головним місцем, де молоді люди можуть комунікувати». Кінець новини – це основна теза автора, його точка зору на описану проблему чи життєву ситуацію. Зокрема, у цій новині це позиція збільшити тривалість перерв у школах Великої Британії, адже «перерви не тільки дають можливість виконувати фізичні вправи, але й надають цінний час для друзів і розвивають соціальні навички».

Новини за «принципом шашлику» мають в основі розкриття теми («шампур»), до якої добираються аргументи – «м'ясо» (цифри, факти, спостереження, думки експертів). Новина «Філіппінським випускникам не видадуть диплом, якщо вони не висадять 10 дерев» (29.05.2019) присвячена темі про «закон, який зобов'язує випускників шкіл і коледжів висаджувати по 10 дерев перед отриманням диплома». Текст новини побудований на основі «нанизування», добору, викладу до цієї теми фактів, цифр, спостережень: «на Філіппінах щороку 12 мільйонів учнів закінчують початкову школу, 5 мільйонів – старшу школу, а випускниками вишів стають півмільйона осіб. За рік у країні з'явиться приблизно 175 мільйонів нових дерев, а за одне покоління – 525 мільярдів, якщо кожен випускник висадить 10 дерев»; «Закон офіційно затверджує традицію висаджування дерев після закінчення навчального року задля боротьби проти вирубки лісів і зміни клімату»; «Урядовці хочуть, щоб молодь висаджувала дерева, які відповідають місцю, клімату й рельєфу місцевості. Крім того, перевагу надаватимуть місцевим видам».

Структура новинних текстів за **принципом Ньюсвіка** (Newsweek) містить певну замальовку із життя, розгляд точок зору сторін конфлікту або експертів щодо описуваної ситуації, висновок або прогноз вирішення питання. У новині «У Німеччині випускники скаржаться на складні іспити з математики» (08.05.2019) розглянуто ситуацію щодо складності іспиту з математики для німецьких випускників та завищених критеріїв його оцінювання. Новина розпочинається із замальовки життєвої ситуації: «Десятки тисяч школярів зі всієї Німеччини підписують петиції, в яких закликають полегшити випускні іспити з математики». При цьому подано передісторію події: «Учні старшої школи написали тест із математики минулої п'ятниці. З того часу петиції створили в дев'яти федеративних землях. Їх підписали понад 60 тисяч осіб». Також наведено коментарі сторін конфлікту: «Іспит у 2016 році був складним, у 2017 з ним можна було впоратися, у 2018 був майже легким, але в 2019 раптом з'явилися питання, які майже ніхто раніше не бачив», – зазначають організатори в описі до петиції»; «Керівник Німецької асоціації освіти Удо Бекманн зазначив, що експерти можуть знизити критерії оцінювання іспитів, якщо критика студентів була виправдана». Кінець новини містить певний прогноз щодо вирішення цієї ситуації: «В Асоціації вчителів закликали старшокласників не панікувати, а дочекатися результатів».

Аби утримати увагу читача та сформувані у його свідомості певний образ описуваного об'єкта, суб'єкта, новини у студентських виданнях автори пишуть із використанням елементів структури рекламних текстів. Структура новин згідно з **моделлю ОДП** має три положення: обмеження, заклик до дії, пропозиція. За такою схемою побудована новина «Don't worry: Бристольський університет відкрив курс про щастя» (20.05.2019). Обмеженням або приводом для написання новини є інформація про те, що «в університетах Великої Британії за три роки померли 12 студентів. Деякі з них покінчили життя самогубством». Зауважимо, що в цій новині заклик до дії «Don't worry» подано вже в заголовку. У тексті самої новини цей заклик підкріплено описом пропозиції, способу вирішення проблеми, обмеження: «набір студентів на курс про щастя». Текст новини містить детальніше розкриття переваг такої

пропозиції: *«Записатися можуть студенти з будь-якого факультету; За навчання вони отримають 20 навчальних балів із 120 необхідних за рік; Заняття буде проводити професор психології Брюс Гуд. Минулого року його заняття відвідали 400 студентів; На заняттях студентам пропонуватимуть обрати одну з семи вправ на щастя; Наприклад, студенти мають більше спати й медитувати, висловлювати вдячність людям і речам, а також практикувати випадкові добрі справи».*

Новини, побудовані за **моделлю RPHS**, описують певну неприємність або проблему. При цьому акцент зроблено на поступовому підсиленні проблеми, розповіді про те, що станеться, якщо її не буде вирішено. Кінець таких новин – подання вирішення проблеми, усунення неприємності. Так, новина *«Студент позичив у незнайомця штани, щоб встигнути на заняття»* (15.04.2019) присвячена проблемі студентства *«встигнути на заняття»*. Її посилення стосується того, що *«відсутність на предметі загрожує погіршенням оцінок»*. Крім цього, існує заборона перебування на заняттях у шортах: *«Згідно з правилами лабораторії, усі мають носити довгі штани. Я з'явився в лабораторії за дві хвилини до початку заняття і зрозумів, що перебуваю в шортах», – додає студент»*. Із цієї новини читач дізнався про те, що *«19-річний студент з університету в штаті Іллінойс попросив у незнайомої людини штани, щоб встигнути на заняття з хімії»*. При цьому описано загальну проблему студентства, наслідки у випадку її не вирішення та наведено спосіб вирішення: *«Студент запанікував і підбіг до Сема Брауну, який навчався в бізнес-школі поруч. Хлопець погодився віддати йому свої спортивні штани після недовгих умовлянь»*.

Аби мотивувати читачів-студентів до навчання, автори онлайн-видання про освіту *«Студвей»* у текстах новин використовують елементи **формули Р. Коллі DAGMAR**. Зокрема, прийом заклику читача до дії через використання згадок про відомі особистості, упізнавані бренди. До прикладу новина *«Джастін Тімберлейк отримав науковий ступінь»* (13.05.2019). Ця новина маніпулює читачем завдяки згадкам про американського актора й музиканта, престижного звання «доктор наук», відомого навчального закладу: *«Американський актор і музикант Джастін Тімберлейк офіційно став доктором наук у Музичному коледжі. Артиста відзначили за «внесок в музичну індустрію і тривалий глобальний вплив». Нагородження відбулося в Каліфорнійському університеті Берклі»*. Кінець новини – спонукання до дії, зокрема цитага відомого актора: *«Не існує занадто великої мрії. Рухайтесь далі. Повірте мені. Я – доктор! Дякую коледжу Берклі за таку честь»*.

Новини, написані згідно з **формулою Ф. Дігнана «star – chain – hook»** («зірка – ланцюжок – гачок»), мають три основні складники. По-перше, опис пропозиції («зірки»), по-друге, переваги такої пропозиції («ланцюжок»), по-третє, використання «гачка», посилу до дії. Новина *«Коцюбинський на футболках: в Україні випустили колекцію з текстами письменників»* (21.05.2019) закликає до дії, має своїм «гачком» посил *«Придбати #читаймодно можна в комісійному магазині Goodbuyfashion. Одна футболка коштує 849 грн»*. Описом пропозиції є така інформація: *«Киянка Наталя Ісупова створила серію футболок з текстами письменників і поетів, яка призначена для читання в транспорті»*. Переваги такої пропозиції розкриті поданими відомостями: *«Проект назвали #читатимодно. До нього вже увійшли футболки з цитатами з «Intermezzo» Михайла Коцюбинського, «Подорожі доктора Леонардо» Майка Йогансена й віршами Саїї Лавренчука»; «можна замовити футболку з цитатою будь-якого письменника»*.

Висновки. За результатами здійсненого моніторингу, аналізу студентських видань встановлено, що їх автори найчастіше прагнуть донести до читача новини, побудовані за принципом перевернутої піраміди. Такі новини максимально інформативні й мають незначний обсяг, а отже, точно будуть прочитані цільовою аудиторією. Крім цього, перевага побудованих за таким принципом новин у тому, що початок подає відповідь на основні запитання «хто?, що? коли? де? зробив, яким способом?» та не переобтяжує читача додатковими відомостями.

Автори-студенти подають інформацію і за принципом ромба або діаманта. Популярні такі новин серед читачів тому, що відразу зацікавлюють поданою життєвою історією, випадком, які зумовили написання матеріалу. Основний текст новини подає розгорнуту відповідь на запитання «що це може дати?, хто від цього виграє / програє?».

Модель побудови новин згідно з теорією Мінто дозволяє авторам представляти інформацію як послідовність не відомих читачеві тверджень, даючи відповідь на запитання «чому?, як?, з якою метою це було сказано?».

Написання новин за «принципом шашлику» вважається, з одного боку, досить простим, адже необхідно обрати тему, зазначити її та навести певні аргументи на підтвердження чи спростування основного посилу автора. З іншого боку, складність у написанні таких новин полягає у підборі системи аргументів – фактів, цифр, думок експертів, спостережень, результатів досліджень.

Якщо зазначити основні особливості моделі новин, написаних за принципом Нью-свіка, то це наявність замальовки із життя, розгляду точок зору сторін конфлікту щодо описаної ситуації, наявність висновку або прогнозу вирішення проблеми.

Для новин, побудованих за принципами моделей рекламних текстів (як-от: ОДП, PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook»), характерне наведення в тексті певних закликів до дії, пропозицій, згадування відомих особистостей, упізнаних брендів, акцентування уваги на проблемі, поступове її підсилення та подання способу її вирішення.

Отже, узагальнені в результаті проведеного дослідження найбільш використовувані авторами студентської періодики схеми структурування новин вважаємо ефективними для впливу на читачів. Такі моделі дозволяють презентувати цільовій аудиторії повідомлення лаконічно й зрозуміло, подавати максимум важливої інформації.

Перспективою подальших досліджень є порівняльний аналіз закордонних студентських видань з українськими в аспекті визначення структури новин і найбільш поширених моделей побудови новинних текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. В. Побудова структури лекції-візуалізації на основі піраміди Мінто. *Вісн. Нац. ун-ту оборони України*. 2012. № 5 (30). С. 27–32.
2. Конюхова Л. Особливості структури новин інтернет-видань. *Інформація, комунікація, суспільство 2014* : мат еріали 3-ої Міжнар. наук. конф. ІКС-2014 (м. Львів, 21–24 травня 2014 р.). Львів : Вид-во Львівської політехніки. 2014. С. 130–131.

Татьяна СКОРОХОД

Модели написания новостей для студенческих изданий

Осуществлен мониторинг и проанализированы студенческие издания на предмет схем структурирования новостей. Выяснено модели написания новостей авторами студенческой периодики. Установлено, что типичными моделями построения новостей для студенческих изданий является «перевернутая пирамида», «принцип ромба или диаманта», «согласно теории Минто», «принцип шашлыка», «принцип Ньюсуик», ОДП (ограничение / действие / предложение), PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook» («звезда – цепочка – крючок»).

Определены функциональные возможности моделей написания новостей. В частности модель «перевернутая пирамида» позволяет подавать новости с расстановкой фактов в порядке убывания их значимости, от важнейших до менее значимых; подавать в начале новости ответы на самые существенные вопросы. Модель построения новостей по теории Минто позволяет систематизировать большие объемы информации, логично выстроить систему аргументации, структурировать новости с учетом логики раскрытия вопросов. Подать определенную зарисовку из жизни, рассмотреть точки зрения сторон конфликта или экспертов позволяет принцип Ньюсуик (Newsweek), а ответить на вопрос «к чему это может привести?» позволяет новость, написанная по принципу ромба. Максимальное раскрытие темы новости благодаря наведению фактов, аргументов, цифр и результатов исследований возможно в новостях, написанных по «принципу шашлыка».

Ключевые слова: структура новостей, студенческая периодика, перевернутая пирамида, принцип ромба, теория Минто, ОДП, PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook».

Tetiana Skorokhod

THE MODELS OF NEWS WRITING FOR STUDENTS PERIODICALS

The monitoring of students periodicals has been done and the structure of news writing was reviewed and analyzed. It was stated that typical models for news writing used by the authors of students periodicals are «inverted pyramid», «the principle of the rhombus or diamond», «according to Minto theory», «principle of kebab skewer», «the principle of Newsweek», PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook».

The functional abilities for news structure writing models were defined. In particular, the inverted pyramid model makes it possible the structuring of news according to importance of interest beginning from the most important to the least significant; starting from the most urgent ones. The model of structuring news based on the theory of Minto provides systematization of the huge flows of information, allows to compile the system of argumentation logically, to present news according to the logic of answering the questions, to be laid out consistently. The principle of Newsweek allows life sketching, it makes possible to consider the points of view of parties of conflict or experts; to answer the question «to what it may lead» is possible with the help of news writing structure based on the «principle of the rhombus». The maximum opening of theme of news due to giving of facts, arguments, numbers and results of researches is possible in news writing structure based on the «principle of kebab skewer».

Key words: the news structure, students periodicals, inverted pyramid, the principle of a diamond, the theory of Minto, ODP, PPHS, DAGMAR, «star – chain – hook».